

A képzés folyamatának szervezett biztosítására egy „ellenőrzési kártya” szolgál, amely végigkíséri a résztvevőt a teljes oktatáson. Erre mindenkor rávezetik az elvégzett képzési szakaszban elért eredményeket, így a különböző oktatási elemek különböző szolgálati állomásokon történt teljesítését is egységesen lehet vezetni.

A bibliográfiai képzést lehetőleg a tanácsadók irányításával, szabályos gyakorlatként kell megszervezni. Egyébként is helyes, ha a tanácsadók a delegáló könyvtáraktól megbízást kapnak arra, hogy a tantervnek, illetve a résztvevők képzettségének és elért eredményeinek figyelembevételével határozzák meg az egyes tanulmányi elemek célját, tartalmát és követelményeit.

A szakmai gyakorlati képzést az elméleti oktatás menetéhez kell igazítani. A jó képzési és nevelési eredmények mellett az lehet a hatékony könyvtári munka legfőbb biztosítója, ha az elméleti és a gyakorlati oktatás között sikerült megteremteni a lehető legteljesebb összhangot, az oktatás alatti kölcsönös tájékoztatást.

A szakalkalmazotti vizsgáról

A minősítő vizsgákat a szakmunkás-vizsga rendelet alapján kell megtartani.

Vizsgatárgyak az elméleti oktatás területén:

1. marxizmus–leninizmus (írásbeli) vagy üzemgazdaságtan–szocialista jog (írásbeli);
2. műszaki alaptárgyak: az adatfeldolgozás alapjai (írásbeli).

Ezen kívül 2 további vizsgát kell vállalni az alábbi három közül:

1. könyvtárban (szóbeli);
2. betűrendes katalogizálás (írásbeli);
3. könyv-és könyvkiadási ismeretek (írásbeli).

A szakmai gyakorlati záróvizsgákat legalább 3, de legfeljebb 5 tárgyból kell megrendezni; 1. állományfeltárás, 2. helyi- és könyvtárközi kölcsönzés, raktározás vagy olvasótermi illetve szabadpolcos állományok, 3. bibliografizálás. További két tárgy a szükségletek szerint jelölhető ki.

A könyvtári szakalkalmazotti minősítés feltétele egy házi írásbeli dolgozat elkészítése, amely a vizsgázó önállóságát is igazolja.

A minősítő tanfolyamot sikerrel zárók oklevelet és bizonyítványt kapnak; ez utóbbi az összes vizsgák érdemjegyét tartalmazza.

/SENFT, E. B.–SIEK, E.: *Erwachsenenqualifizierung zum Bibliotheksfacharbeiter. = Zentralblatt für Bibliothekswesen, 94. köt. 1. sz. 1980. p. 12–19./*

(Végh Ferenc)

Felhasználók oktatása az ausztriai pedagógusképző akadémiákon

Ausztriában az Oktatási és Művészeti Minisztérium (*Bundesministerium für Unterricht und Kunst*) 1978-ban a felhasználók oktatásával kapcsolatos kérdések kidolgozására munkacsoportot hozott létre. A felhasználók – a pedagógusképző akadémiák hallgatói – részére a következő koncepciót dolgozták ki:

1. a könyvtárat először használók részére, bevezető alapismeretek 14 perces színes – hangos filmen
2. az oktatás kibővítése a 3. félévben a házi dolgozat elkészítésének elősegítésére, szakbibliográfiák bemutatása dialemezekhez kapcsolt magnós szöveggel.

Ez utóbbi program még kidolgozásra vár, azonban az első 1980-ban már elkészült és az ausztriai pedagógiai akadémiákon egyöntetűen használják, és kötelező foglalkozás az elsőévesek részére az 1. félév első hetében.

A film négy részből áll:

az 1. rész könnyed formában jelzi az információ sokaságát és a könyv fontosságát;

a 2., a fő rész, három pedagógiai akadémia könyvtárának használatát, a használók jogait és köteleseit mutatja be;

a 3. rész a könyv és a folyóirat szerepét vázolja a pedagógiai akadémiákon folyó oktatás során;

a 4. rész a 2. rész főbb pontjainak ismétlése.

A film kiegészítésére elkészítettek még egy 10 perces, 36 dialemezről álló programot is, amelyet vagy a hozzá készített magnóról lejátszott szöveggel vagy direkt előadással lehet kísérni.

A vetítés eredményességét még egy prospektussal is fokozzák, amely röviden tartalmazza a látottakat.

Megfontolás tárgyává teszi még a munkacsoport, hogy nem lenne-e helyes önellenőrző tesztek szétosztása is, ami fokozná az elsajátítás mélységét és pontosságát.

/SILVESTRI, G.: *Benutzerschulung im Bereiche des Bibliothekswesens der Pädagogischen und Berufspädagogischen Akademien. = Mitteilungen Österreichischer Bibliothekare, 24. köt. 1. sz. 1981. p. 36–41./*

(L. M.)

Országos könyvtáros főiskola Villeurbanne-ban

Franciaországban a 19. században került előtérbe a könyvtárosok szakképzésének a kérdése. Ez a képzés különféle módon történt: magánintézmények, a Nemzeti Könyvtár és más intézmények egyaránt foglalkoztak e

problematika megoldásával. Egy idő után az állam is szükségesnek látta egy speciális szervezet létrehozását, mely egyrészt az állami könyvtárosokat képzé ki, másrészt a könyvtárosképzés különféle formáinak koordinálására hivatott. Így alakult meg 1964-ben az *École Nationale Supérieure des Bibliothèques (ENSB)* az országos könyvtáros főiskola. Ez a főiskola először Párizsban, a Nemzeti Könyvtár területén működött, majd 1974-ben Villeurbanne-ba, feladatának megfelelő környezetbe és épületbe települt át.

A könyvtáros főiskola az Egyetemi Minisztérium fennhatósága alá tartozik.

Feladatai:

a) Könyvtári tisztviselők képzése

A Nemzeti Könyvtár, az egyetemi könyvtárak és a nagy tudományos intézetek könyvtárai az Egyetemi Minisztériumtól, a közkönyvtárak, a központi kölcsönző könyvtárak és a városi könyvtárak pedig a Kulturális és Kommunikációs Minisztériumtól függenek direkt vagy indirekt módon. Az ENSB a könyvtárak e körének alkalmazottait képezi ki.

A főiskolára történő felvételt vizsga előzi meg. A felvehető hallgatók száma mindig a jelentkezők minőségétől, illetve az álláshelyektől függ. A felvettek már aktív és fizetett dolgozók, akik szerződésben vállalják, hogy a képzés befejeztével 10 évig állami szolgálatban maradnak. A képzés ideje alatt fizetésüket változatlanul folyósítják. Az oktatás ingyenes.

A felvételhez szükséges: „*licence*” vagy „*maîtrise*” doktorátus; mérnöki vagy politikai iskolai diploma. A korhatár 30 év. A felvételi vizsga nem szakkérdésekből áll, hanem általános ismeretekre és műveltségre terjed ki. Írásban egy francia szöveg rezüméjét kell elkészíteni, illetőleg egy francia szöveg szabadon választott idegen nyelvre történő lefordítása a feladat. A szóbeli vizsga keretében általános műveltséget érintő beszélgetésre kerül sor, és egy nem-francia nyelvű szöveget kell referálni.

A képzés időtartama 1 év.

Az alábbi adatok világosan mutatják a jelentkezők szelektálásának szükségességét:

Év	Felvettek száma	Jelentkezők száma
1974	35	793
1975	41	1052
1976	33	1044
1977	19	1137
1978	20	965

b) Külföldi könyvtárosok képzése

A főiskola évente kb. 20–25 külföldi hallgatót vesz fel. A jelentkezők legnagyobb része az ún. Francia-Afrikából való. A képzés 1 éves, de e hallgatók részére

kívánság szerint még egy második évet is szerveznek gyakorlati tapasztalatszerzés céljából Franciaország területén.

c) A regionális képzések igazgatása és koordinálása

Számos más könyvtárak is vannak képzési szükségletei. Az ezek kielégítésére szervezett képzés egy éven át kb. heti 10 órában történik. E forma 25 városban honosodott meg, az általa nyújtott képesítés a *Certificat d'aptitude aux fonctions de bibliothécaires (CAFB)*.

Az elmúlt éveket a következő adatok jellemzik:

Év	Felvettek száma	Jelentkezők száma
1974	523	978
1975	523	1109
1976	541	976
1977	516	1153
1978	488	1278

A felmérések szerint a felvettek 40%-a már könyvtárban dolgozott, s a tanulmányok befejeztével jobb besorolást kapott, 25%-a pedig a képesítés révén kerülhetett könyvtári állásba.

d) Továbbképzés és kutatás

A cél a szakismeretek elmélyítése, felfrissítése, valamint szakmai gyakorlatok szervezése. Különös hangsúlyt az új technikák alkalmazásának megismertetése kap.

/M. Merland igazgató szóbeli tájékoztatása alapján/

(Csengődy Lászlóné)

Miért oktatjuk a könyvtárhasználót?

A könyvtárhasználókat a következő indítékok alapján érdemes – és kell – oktatni:

a könyvtárhasználat fontos része annak az önképzési folyamatnak, mely ma már az embert egész életén keresztül elkíséri;

a jelenlegi oktatási gyakorlat az előadások helyett mindinkább szemináriumokkal és egyéb aktív módszerekkel él, s ezek önálló munkát tételeznek fel az anyaggyűjtésben;

terjed egy egészséges könyvtárosi filozófia: nem szabad megvárunk, amíg a felhasználó kérdésekkel áraszt el bennünket, célszerűbb az ismereteket mindenki számára preventív módon hozzáférhetővé tenni.